VIDÉKI BETLEHEMES

Az utcán menve csengettyűznek, majd, amelyik házhoz be akarnak menni, a kapuban megállva bekiabálnak: "Szabad-e köszöntem?" Ha beengedik őket, a kapuban elkezdik énekelni a bebocsátó éneket:

Nyissátok meg ajtótokat hív keresztények,

Jönnek ide betlehemmel úri vendégek.

Áldást kérnek reátok,

Bocsássátok, hozzátok

Mert ma született, a ti Messiástok.

A házba belép a Vezérangyal, a két Betlehemvivő angyal, a Kiskirály és a Szürkeszamár. A betlehemet székre helyezik, s a Vezérangyal felemelt karddal a kezében mondja:

Engedelmet kérek, hogy önök házába

Bátorsággal belépni merészeltem,

És e betlehemet ide vezéreltem.

Gazdag városunk aranyát, ezüstjét felszedtem,

S e szép betlehemet abból építettem.

Kiskirály a körből előlépve:

Kiskirályság az én állapotom,

Törvényhozó az én éles kardom.

Hét országnak vagyok fejedelme,

Úgy tisztelnek, hogy Kiskirály-őkelme.

A Csikós kopogtat az ajtón, majd belép.

Szerencsés jó estét kívánok a házigazdának,

Annak is a barna, pici lányának.

Tudjátok-e, ki vagyok én?

Jászberénybe csikós legény,

Bú és bánat üldözője,

Barna kislány szeretője.

Ha kipödröm a bajuszomat,

Szememre húzom a kalapomat, hogy

Ne lássák azt a búbánatos arcomat.

Csikós vagyok az Alföldön, nem nagy úr,

Káromkodom, ha a ménem megvadul,

Belevágom sarkantyúm a deresbe,

Úgy vágtatok szilaj ménem elibe.

A Csikós énekelve elindul, és csizmáját egymáshoz verve, fokosát emelgeti.

Csikós vagyok, így eszem a kenyerem - kenyerem,

Az Alföldön nyalka csikós sej-haj a nevem, a nevem.

Csikós vagyok, semmi gondom a nyájra, a nyájra,

Puha ágyra vár a falu, sej-haj, szép lánya.

A továbbiakban csak mondja:

Hej, de szép is ez a csikós élet,

Áldom az Istent, hogy annak teremtett.

Juhász, gulyás nem lennék én semmi áron,

Hisz öregapám sé ült ilyen nagyfülű csacsi szamáron.

A Gulyás kopogtat, majd belép, köszön, botját a földhöz ütögetve körbejár.

Túróscsuszás jó estét kívánok!

Én vagyok a Petri gulyás nem más.

Én őrzöm a Petri gulyát nem más.

Van bojtárom kettő-három,

Kire a gulyámat raja zárom.

Tejem, vajam van elég

Tűz apitarba vígan ég.

Ha megfőzöm azt a tipertős, töpörtős, túrós csuszorámat,

Mellé telepítem (körbe mutat) ezt a nagy családomat,

Úgy jól lakatom őket tipertős, töpörtős túrós csuszorával,

Hogy a király sé lakott jobban száz tekenyős békával.

Előlép a Csikós.

Csikós vagyok az Alföldön, nem gulyás,

Ostort veszek a kezembe, karikást.

Kiválasztok a ménesből egy derest,

Amit aztán hét vármegye majd keres.

Sugárt kötök szép ostorom hegyébe,

Úgy vágtatok szilaj ménem elébe.

Sík a puszta, sík a mező,

Amerre csak szemem lát.

Ostorom a csengő-bongó délibáb,

Pattog felettem az égi karikás,

Csikós vagyok az Alföldön, nem gulyás.

Csikós vagyok tágas puszták királya,

Birodalmam az Alföldnek rónája.

Hangját leeresztve mondja.

Fürdik a hold az éj tengerében,

Bujdosik a betyár, erdők sűrűjében.

Fokosára támaszkodva mondja,

Mért adtam fejemet, tilalmas dolgokra.

Kiszól a Juhásznak.

Gyere be Öreg! Vár az asztalon a petróleumos üveg.

Bebukik az ajtón a Juhász és hasraesik.

Hopp, Isten jó estét, mán én is itt vagyok,

Farkasbőr bundámban, lám milyen szép vagyok.

Ejnye, de nagyot gondókoztam,

Mikor ezön a hat öles ajtón majd bebuktam.

Olyan kicsire szabták az ajtófelet,

Tán a szógáló mögitta a mosogatólevet.

Juhász vót az apám a nagy Ázsiába,

Hat mérföldes kolbász csüngött a nyakába,

Aki ezt nem hiszi, nem jut menyországba. (körülmutat)

Tik itten ösztök, isztok, dorbézoltok,

Öregapátokra nem gondoltok?

Elővöszömfütykösömet, oszt...

Úgy elverlek bennetöket, hogy

Ki a szék alá, ki az ágy alá,

Én mög majd az asztal alá.

Hallod? (Mondja a Csikósnak)

Csikós: *Hallom.*

Juhász: *Nem szakad rám, ez a gibercsös - göbörcsös, tyúktetőspadlás?*

Csikós: *Ne félj, pajtás! Mögcsinálták azt a régi öregök. Bükkfábul, tőgyfábul. Ne félj! Nem szakad az rád, hanem inkább vess magadra körösztöt.*

Juhász: *Vessem be a perecöt?*

Csikós: *Sóskát a beledbe, té mindig perecöt önnél? Gyere inkább köszöntsük mög a Kisjézuskát.*

Juhász: *Köszőrüljük mög a kisbicskát?*

Csikós: *Jártál-é mán iskolába?*

Juhász: *Jártam istállóba.*

Csikós: *Ismerőd a bötűt?*

Juhász: *Ismerőm a fejedbe a csíkoshátú tetűt.*

Csikós: *Kelj föl, öreg, te vén darabja!*

Juhász: *Égessenek el rajta.*

(Felkel, le-föl sétálgat, botját földhöz ütögeti)

Juhász vagyok, vígan őrzöm nyájamat,

Furulyámmal vigasztalom magamat (belejúj).

Ha behajtom nyájamat az akolba,

Rápattanok tipe-topa csacsimra,

Füle közé vágok ezzel az istentelen gamóval,

Úgy vágtatok jó bort inni a majorba.

Gyí, csacsi, gyí, a rákosi csárdába.

I-ső Betlehemvivő:

Sütik a malacot, jól érzem a szagát,

Talán nekem is adják a két hátulsó lábát.

Pajtikám is várja a Julit meg ajarkát,

Mindnyájan meginnánk egy pohár borocskát.

A Vezérangyal énekelve mondja:

Feküdjetek le pásztoraim csendesen, csendesen,

Megőrizlek én titeket szívesen, szívesen.

(Gulyás, juhász, szürkeszamár lefekszik)

A Csikós letérdel, majd mély hangon éneklik:

A-akolba vannak a mi juhaink, barmaink,

Ott ugatnak és csaholnak a mi láncos kutyáink, macskáink.

Már mi tőlünk Jias farkas messze jár, messze jár,

Nagy botunknak súlyos vége majd rá száll, majd rá száll.

(Ezután rövid ideig alszanak és mindenki csendben van.)

A Vezérangyal énekelve, fennhangon mondja:

Angyal vagyok, pásztorok, örömet hirdetek,

Mert ma nektek született a ti üdvösségtek,

Dicsőség! Dicsőség! Dicsőség a magasságban istenség.

A Vezérangyal folytatja, de nem énekli:

Menjetek el Betlehembe,

Keressétek őtet buzgósággal.

Nemjekszik ő ama Jényes palotába,

Hanem sír és sóhajtozik egymagába.

Csillag fénylik felette,

Vigyázzatok e helyre, e vidékre!

Mindannyian éneklik:

Mennyből az angyal,

Lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok,

Hogy Betlehembe,

Sietve, menve lássátok, lássátok.

Istennek fia,

Aki született jászolba, jászolba,

ő lesz-e nektek,

Üdvözítőtök valóban, valóban.

A pásztorok éneklik:

Pásztorok, keljünk Jel,

És gyorsan menjünk el.

Betlehem városába,

Rongyos istállócskába.

Siessünk, ne késsünk, hogy

Még az éjjel Betlehembe lehessünk.

A Csikós énekelve:

Nosza juhász ugorj talpadra,

Ne légyen hát semmi gondodra.

Amott a dombocskán, dombocskán,

Ott Jekszik juhocskám, juhocskám.

Vesd váltadra köpenykédet,

Kösd be bolyhos Jejecskédet,

Maradj itt a nyájnál, nyájnál,

Visszajövök mindjárt, mindjárt, mindjárt.

É-é-é, égy pohár bor nem elég nem elég,

Mi lenne hát, ha torkunkat mögkennénk.

II-dik Betlehemvivő:

Nem állok sokáig, mertjázik a lábom,

Látják, a nadrágom nemjekete bársony.

Ordományos ingemet a hideg leli,

Rézsdás kalapomat a kovács reszeli.

Gulyás:

Tányér-é vagy tallér,

De nagyot csördüle,

Vagy tán a szógáló,

A csávába dűle?

Égy öregasszony mögbodádzott,

Azon a nagy gerendán végigmászott, (fölmutat)

Kilenc bagoly oda ugrott,

A tizedik pipára gyújtott.

Bátyád a szakáiiát két ágra vetötte,

Ami kis esze vót, égy zacskóba kötötte.

Zsíros vót a zacskó, a kutya mögötte,

Így hát szögény öregapámnak,

Kutyába maradt az esze.

Juhász sétálva, botjával a földet ütögeti.

Ittkolom-ottkolom,

Verebeket patkolom.

Pátjalván az ácsok csizmát köszörülnek,

Nadrágot Jejelnek.

Kemencébe van a laska,

Nyávog rá a tarka macska.

Sárgarigó pityöre,

Aranyóra betöre,

Sicc, te macska, né nyávogj,

Mert elvisznek a pálottszájú cigányok.

Csikós énekelve elindul:

Pántlikás kalapom, fújdogálja a szél,

Megköszönöm galambom, hogy eddig is szerettél.

Még engemet szerettél, piros csizmát viseltél.

De most már, hogy nem szeretsz,

Mezítláb is elmehetsz.

Látod-e amoda azt a száraz, nagy nyárfát,

Majd ha az kizöldül, akkor járok tehozzád.

Ének: (mindannyian, csak karácsony éjszakáján)

Karácsonynak éjszakáján,

Az Úr Jézus neve napján.

Örüljünk és örvendezzünk,

Mikor a hold feljön nekünk.

Betlehembefogunk menni,

Az Úr Jézust köszönteni.

Az Úr Jézus arany alma,

Szent József az édesapja.

Szűz Mária édesanyja,

Ki jászolba takargatja.

Gyenge fejét széna szúrja,

Mert nincs néki párnácskája,

Azért nincsen párnácskája,

Mert elvitte libácskája,

Arany szőrű báránykája.

István pajtás állj elébe,

János pajtás térítsd erre,

Mer a juhász nagyon öreg,

Nyája után lassan mehet.

Vezérangyal fennhangon:

Bor, búza, békesség, szálljon a házukra,

A megszánt ajándékot, nyújtsák a markomba.

Hamar-hamar, hogy menjünk dolgunkra,

Mert másutt is várnak a jó mézes borra.

Amikor megkapták az ajándékot, megköszönik és énekelve elindulnak kifelé.

Serkeny fel, kegyes lény, mosolyog esthajnal,

Aranyszül tollakkal, repdes mint egy angyal.

Ingó-bingó felszáll, szépen felöltözik,

Liliom ruhába meg is törölközik.

Tégedet Szent István az Isten éltessen,

Éltessen, szeressen, soha meg ne vessen.

Szerelmes pároddal mennybe fel vitessen.

Ahány csepp víz van a tengernek árkába,

Annyi áldás szálljon Szent István házára.

Házáról magára s egész családjára.

(István napján Istvánt, János napon Jánost mondanak.)

Be kell jelentkeznie ahhoz, hogy hozzá tudjon szólni az oldalhoz.